

Hoogheemraadschap van
Rijnland

**ONROEREND
ERFGOEDBELEID

RIJNLAND 2016**

Voorwoord

Het hoogheemraadschap van Rijnland heeft als oudste waterschaporganisatie van Nederland een rijke cultuur-historische geschiedenis. Het erfgoed van Rijnland kan worden gesplitst in roerend erfgoed (voorwerpen) en onroerend erfgoed (bijvoorbeeld gebouwen zoals het Gemeenlandshuis in Leiden en in Spaarndam of het Polderhuis in Hoofddorp en kunstwerken zoals Museumgemaal Cruquius). In de afgelopen eeuwen heeft Rijnland zijn zorgplicht voor het erfgoed zo goed mogelijk uitgevoerd, zonder daarvoor bijzondere beleidsregels te formuleren.

Na de fusie met de drie inliggende waterschappen in 2005 ontstond de behoefte om het erfgoed, als geheugen van de samenleving, meer in zijn cultuurhistorische samenhang te bekijken en te waarderen. Dat vereiste ook van Rijnland als erfgoed beherende instantie een meer integrale benadering en deskundigheid.

Deze opstelling had een aantal ontwikkelingen tot gevolg.

Op 20 september 2006 werd door de VV integraal beleid voor water gerelateerd roerend- en onroerend erfgoed vastgesteld (Corsa nummer 06.18608). Reeds vanaf dat moment zijn aan diverse erfgoed objecten subsidies verstrekt.

In 2007 werd de erfgoedbeheerder aangesteld die zich bezighoudt met de uitvoering van dit beleid.

In 2013 is het collectieplan voor het roerend erfgoed vastgesteld. Dit plan geeft de organisatie handvatten om op basis van een collectieprofiel te bepalen wat wel en niet door de organisatie bewaard en beheerd dient te worden voor eigen gebruik en voor gebruik door de burger (voor o.a. educatie en studie doeleinden).

In de loop van de jaren ontstond ook meer behoefte aan structureel beleid voor het maken van keuzes rond onroerend erfgoed en het eventueel verlenen van subsidie aan instellingen die onroerend erfgoed van Rijnland beheren en onderhouden. In dit stuk is het 'onroerend erfgoedbeleid Rijnland 2016' uitgewerkt. De relevante beleidsuitgangspunten uit 2006 zijn hierin verwerkt.

De uiteindelijke werkwijze van de waterschappen op het gebied van omgaan met erfgoed is sterk verschillende per waterschap. Rijnland volgt de algemeen geaccepteerde inzichten en werkt in lijn met de beschreven aanpak uit het boek "Peilwaarden, omgaan met erfgoed in actuele wateropgaven" dat in 2010 is uitgegeven in opdracht van de Unie van waterschappen.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Doel	5
2. Achtergronden van het beleid	6
2.1 Beleidsuitgangspunten 2006.....	6
3. Huidige praktijk ten aanzien van onroerend erfgoed	7
3.1 Onderhoud en afstoting.....	7
3.2 Werkwijze subsidieverstrekking.....	7
4. Gewenste beleidsaanpassingen	8
5. Het onroerend erfgoedbeleid 2016.....	9
5.1 Doelen nieuw onroerend erfgoedbeleid.....	9
5.2 Beleidsuitgangspunten erfgoedbeleid 2016.....	9
5.3 Wettelijk kader	10
5.4 Categorieën van onroerend erfgoed	10
5.5 Criteria voor het beoordelen van een subsidie aanvraag	10
Bijlage 1. Budget 2016.....	12
Bijlage 2. Inventarisatie van onroerend erfgoed per januari 2016	13
Bijlage 3. Overzicht iconen per januari 2016	15

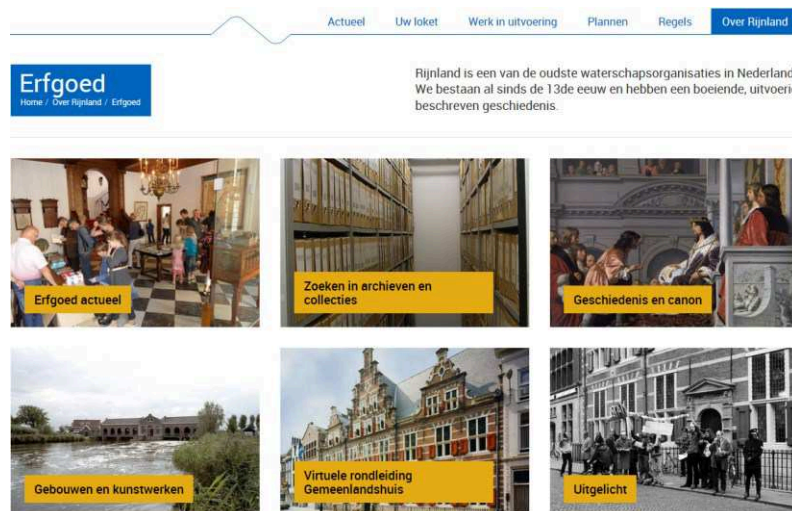
Samenvatting

De Verenigde Vergadering besluit om met ingang van 2016 een aangepast erfgoedbeleid van Rijnland vast te stellen. Het uit 2006 stammende integraal erfgoedbeleid, dat betrekking had op onroerend én roerend erfgoed, is op hoofdlijnen nog steeds valide, maar is aan de huidige tijd aangepast.

Rijnland kent een viertal categorieën onroerend erfgoed die elk een eigen benadering vragen. Voor categorie 3 en 4 zijn een vijftal criteria beschreven die bepalen of een object tot een 'icoon van Rijnland' gerekend kan worden en die bepalen of en in welke mate Rijnland bereid is om subsidie aan dit object te verlenen. Tot slot is in het nieuwe beleid vastgelegd dat Rijnland ook bereid is om op structurele basis subsidie te verlenen aan iconen en dat de besluitvorming jaarlijks via de Rijnlandse exploitatiebegroting zal worden afgewogen en geformaliseerd.

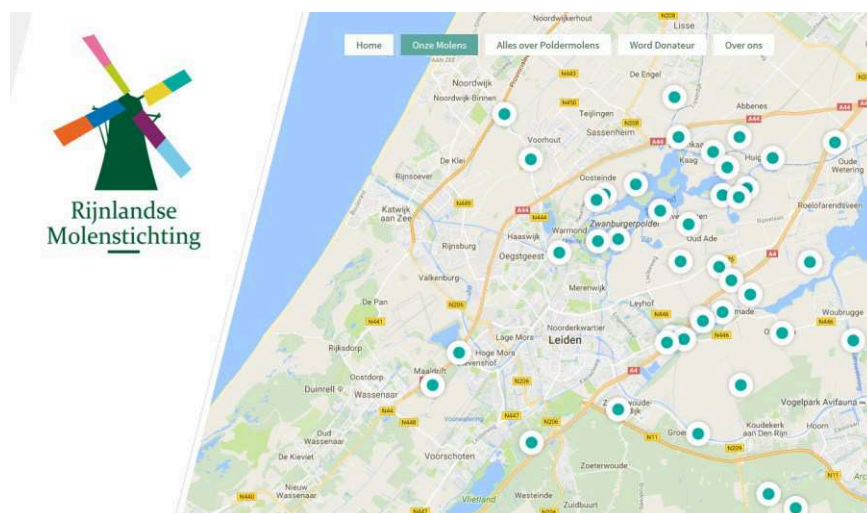
Om beeld van de verschillende erfgoederen waarvoor dit beleid bedoeld is te krijgen kan het beste op internet gekeken worden naar wat Rijnland daarover publiceert via:

<http://www.rijnland.net/over-rijnland/erfgoed/>

Om mooi beeld van alle oude molens is te vinden op de website van de Rijnlandse molenstichting via:

<http://www.rijnlandsemolenstichting.nl>

1. Inleiding

De aanleiding voor dit onroerend erfgoedbeleid is dat het in 2006 vastgestelde erfgoedbeleid niet goed meer aansluit bij de huidige praktijk. Het oude beleid ging uit van incidentele bijdragen, maar de afgelopen jaren werd regelmatig voor reeds overgedragen erfgoed een financiële bijdrage (subsidie) gevraagd en gegeven, omdat anders (bijvoorbeeld) noodzakelijk onderhoud niet uitgevoerd kon worden. Doordat Rijnland zich hierin moreel verplicht voelt om te helpen, moet daar steeds een individueel besluit over genomen worden. In de afgelopen jaren verleende (incidentele) bijdragen door Rijnland aan beheerders van overgedragen erfgoed groeien in de praktijk uit tot jaarlijkse (structurele) bijdragen. Hierdoor ontstaat strijdigheid met het erfgoedbeleid en met het Mandaat- en Volmacht besluit. Op grond van dit besluit zijn alleen incidentele subsidies toegestaan.

In dit voorstel komt zowel een inventarisatie van "iconen van Rijnland", als een opsomming van overwegingen en criteria aan de orde. Op basis hiervan wordt een aangepast subsidiebeleid, met structurele bijdragen aan de beheerders van de iconen geformuleerd.

1.1 Doel

Het doel van dit onroerend erfgoedbeleid is om te beschikken over heldere en zorgvuldig toepasbare afspraken.

2. Achtergronden van het beleid

In 2006 werd beleid vastgesteld voor het verlenen van subsidie aan onroerend erfgoed. Het onroerend erfgoed werd in drie categorieën ingedeeld:

Categorie 1

Objecten met een actuele waterstaatkundige functie (sluizen, duikers en bijvoorbeeld het gemaal Leeghwater). Rijnland onderhoudt deze objecten in verband met de taakuitoefening. Subsidie is daarom niet aan de orde.

Categorie 2

Objecten die geen waterstaatkundige functie meer hebben (bijvoorbeeld het gemaal Polder de Velsbroek). De objecten zijn nog in eigendom van Rijnland, maar streven is naar afstoting en ondertussen onderhouden. Subsidie is (nog) niet aan de orde, het object wordt op kosten van Rijnland beheerd.

Categorie 3

Objecten die geen relatie hebben met het werk en/of de geschiedenis van het hoogheemraadschap, maar wél watergerelateerd zijn (bijvoorbeeld de Stelling van Amsterdam). Aanvragen voor subsidie is mogelijk.

2.1 Beleidsuitgangspunten 2006

De VV stelde in 2006 in verband met het bepalen van de categorisering ook criteria vast door de volgende beleidsuitgangspunten te formuleren:

- a. de bemoeienis van Rijnland beperkt zich tot water gerelateerd erfgoed;
- b. Rijnland is betrokken bij een element of object van cultuurhistorische waarde als het één van de taken van Rijnland raakt;
- c. met de cultuurhistorische waarden van objecten die nog actueel of in functie zijn, wordt bij de bedrijfsvoering rekening gehouden (bijvoorbeeld de gemalen Leeghwater en Spaarndam);
- d. van objecten die niet meer in functie zijn, maar waarvan Rijnland wél eigenaar is behoudt Rijnland de cultuurhistorische waarde, eventueel in samenwerking met derden (bijvoorbeeld de Rijnlandse Molenstichting). Zo mogelijk draagt Rijnland het beheer en eigendom over. Rijnland draagt bij in de financiën en levert eventueel een ambtelijke bijdrage in de organisatie;
- e. met betrekking tot objecten die geen water gerelateerde functie (meer) hebben en waarvan het eigendom niet bij Rijnland ligt, heeft Rijnland geen taak; mogelijk verleent Rijnland een beperkte bijdrage of incidentele steun voor het behoud van het object;
- f. met infrastructurele voorzieningen (zoals verdedigingswerken) heeft Rijnland geen relatie, tenzij de voorzieningen zijn in te passen in de actuele waterschapstaken of waterschapsprojecten (bijvoorbeeld dijkversterking of waterberging).

Deze beleidsuitgangspunten zijn op hoofdlijnen nog valide en komen terug in het nieuwe beleid, aangevuld met bepalingen die passen bij de huidige werkwijze van Rijnland.

3. Huidige praktijk ten aanzien van onroerend erfgoed

3.1 Onderhoud en afstoting

De objecten die nog bij Rijnland in gebruik zijn worden door Rijnland onderhouden. Indien afstoting van de objecten (nog) niet gewenst is wordt het object zo goed mogelijk benut of verhuurd. Objecten die Rijnland niet zelf wenst te behouden worden verkocht of aan een gespecialiseerde organisatie als stichting BOEi of Hendrick de Keyzer overgedragen.

3.2 Werkwijze subsidieverstrekking

In de afgelopen jaren werd op basis van het VV-beleid uit 2006 regelmatig subsidie voor erfgoed verstrekt. In de meeste gevallen betrof het roerend erfgoed (bijvoorbeeld voor educatie in de vorm een (financiële) bijdrage voor boeken en exposities, erfgoedbijeenkomsten, apps en cultuurhistorische atlassen). In het kader van de instandhouding van onroerend erfgoed wordt door Rijnland ook jaarlijks subsidie aan diverse partijen geleverd (zie bijlage 1 voor een overzicht).

De aanvragen worden beoordeeld, zowel op basis van de in hoofdstuk 2 omschreven categorie-indeling, als op basis van in het verleden opgebouwde “rechten” of gewoonten. De verlening van subsidie is voornamelijk vraaggestuurd en verloopt binnen het lopende mandaat (het budget in de exploitatiebegroting) of via afzonderlijke VV voorstellen.

In de programmabegroting van het Hoogheemraadschap van Rijnland wordt jaarlijks het via de exploitatie beschikbare bedrag voor ‘erfgoedsubsidies’ gereserveerd. Dat is het totaalbedrag voor bijdragen aan zowel roerend als onroerend erfgoed. De hoogte van dit gereserveerde bedrag vormt het zogenaamde subsidieplafond. Aanvragen zullen op volgorde van binnenkomst van de aanvraag behandeld worden. Wanneer het subsidieplafond is bereikt, kunnen subsidieaanvragen op grond daarvan worden afgewezen. Afwijkingen hierop zullen aan het college van D&H worden voorgelegd.

Wanneer we in dit stuk over objecten spreken, voorbeelden geven, hebben we het vaak over opvallende waterstaatkundige objecten zoals grote gemalen en molens, maar waterstaatkundige objecten kunnen diverse gedaantes hebben, dus ook sluizen en duikers of dijklichamen kunnen als waterstaatkundig erfgoed aangemerkt worden, mits ze maar van voldoende historische waarde zijn.

4. Gewenste beleidsaanpassingen

Gelet op de uiteenzetting uit de voorgaande hoofdstukken zijn onderstaande nieuwe afspraken gewenst:

1. De invoering van een nieuwe categorie onroerend erfgoed (categorie 4):
Objecten die niet (meer) functioneel en niet (meer) in eigendom van Rijnland zijn.
Deze objecten blijven, ondanks het functieverlies en de overdracht moreel gezien, erfgoed van Rijnland. Deze objecten zijn vaak overgedragen met een éénmalige subsidierelatie. Soms is een (herhaalde) subsidiebehoefte aan de orde is (deze organisaties kampen met financiële tekorten die de continuïteit van het beheer in gevaar brengen).
2. Het aanwijzen van zogenaamde 'iconen' die aanspraak *kunnen* maken op een vast subsidiebedrag per tijdsperiode.
Bijvoorbeeld de museumgemalen Cruquius, Halfweg en De Hooze Boezem. Door het maken van een lijst met iconen geeft Rijnland inzicht in welke type erfgoedobjecten zij zich moreel betrokken voelt. Het betekent echter niet dat er automatisch ook sprake is van het verlenen van subsidies. Het geeft alleen de kaders aan voor de te maken afweging.
3. Rijnland zal objecten alleen overdragen aan professionele en financieel sterke instanties. Zo wordt zo goed mogelijk ook op lange termijn het behoud van de af gestoten objecten gegarandeerd, zonder dat er opnieuw een bijdrage door Rijnland geleverd hoeft te worden. Daarbij wordt gedacht aan organisaties als Vereniging Hendrick de Keyser, Stichting Boei en Stadsherstel Amsterdam.
4. Rijnland is (in beperkte mate) bereid om museale initiatieven te ondersteunen.

5. Het onroerend erfgoedbeleid 2016

5.1 Doelen nieuw onroerend erfgoedbeleid

1. Voor zowel de aanvrager van de subsidie als voor de ambtelijke organisatie en het bestuur wordt de regeling duidelijker, transparanter en zorgvuldiger.
2. Door de subsidies jaarlijks in de exploitatiebegroting op te nemen is voor iedereen helder welk geld er naar welk doel gaat en hoe de besluitvorming daarover verloopt.
3. Het nieuwe beleid schept gelegenheid het erfgoedbeleid te actualiseren in lijn met de huidige werkwijze.

5.2 Beleidsuitgangspunten erfgoedbeleid 2016

- a. de bemoeienis van Rijnland beperkt zich tot water gerelateerd erfgoed;
- b. Rijnland is betrokken bij een element of object van cultuurhistorische waarde als het één van de taken van Rijnland raakt;
- c. met de cultuurhistorische waarden van objecten die nog actueel of in functie zijn, wordt bij de bedrijfsvoering rekening gehouden (onder meer de gemalen Leeghwater en Spaarndam) met de eisen die vanuit erfgoed perspectief aan deze objecten gesteld worden;
- d. van objecten die niet meer in functie zijn, maar waarvan Rijnland wél eigenaar is behoudt Rijnland de cultuurhistorische waarde, eventueel in samenwerking met derden (bijvoorbeeld de Rijnlandse Molenstichting). Zo mogelijk draagt Rijnland het beheer en eigendom over. Rijnland draagt bij in de financiën en levert eventueel een ambtelijke bijdrage in de organisatie;
- e. met betrekking tot objecten die geen water gerelateerde functie (meer) hebben en waarvan het eigendom niet bij Rijnland ligt, heeft Rijnland geen taak; mogelijk verleent Rijnland steun voor het behoud van het object (bijvoorbeeld zoals dat nu gebeurt bij museumgemaal De Hooge Boezem);
- f. met infrastructurele voorzieningen (zoals verdedigingswerken) heeft Rijnland geen relatie, tenzij de voorzieningen zijn in te passen in de actuele waterschapstaken of waterschapprojecten (bijvoorbeeld dijkversterking of waterberging);
- g. Om inzicht te geven in welke onroerend erfgoed objecten Rijnland tot haar "erfgoed" rekent wordt er een lijst met 'iconen van Rijnland' bijgehouden (zie bijlage 3).
- a. Museale toepassing van onroerend erfgoed.
Rijnland vindt het belangrijk dat erfgoed niet alleen voor de toekomst bewaard blijft, maar dat waar mogelijk erfgoed ook kan worden gezien en gebruikt voor educatieve en communicatieve doeleinden om het waterbewustzijn te vergroten. Daarbij is het niet de bedoeling dat Rijnland zelf als exploitant van een object met de kenmerken van een museum optreedt, maar er kan wel worden bijgedragen aan kleinschalige maatschappelijke initiatieven die een museaal karakter dragen. Daarbij kan gedacht worden aan de huidige initiatieven zoals de financiële bijdrage aan Museumgemaal de Hooge Boezem in Gouda, het incidenteel verzorgen van rondleidingen in het Gemeenlandshuis in Leiden en het initiatief om een ontmoetingsplek te faciliteren in het Gemeenlandshuis in Spaarndam, waar in

samenwerking met lokale vrijwilligers gezorgd kan worden dat deze historische plek te bezoeken is en dat daar enkele objecten uit de erfgoedcollectie van Rijnland te bezichtigen zijn. Rijnland zal niet zelf een museum exploiteren.

5.3 Wettelijk kader

Het wettelijk kader voor de het roerend- en onroerend erfgoed van Rijnland is bepaald in de nieuwe Erfgoedwet die op 1 juli 2016 van kracht is geworden. De wet bundelt diverse eerdere wetten en regelingen maar heeft geen consequenties voor de manier waarop Rijnland nu met haar erfgoed omgaat. De belangrijkste aanscherpingen in de nieuwe erfgoedwet zijn:

1. dat de overheid (veelal roerend) erfgoed kan aanwijzen als beschermd cultuurbezit. Dat maakt dat de eigenaar dan niet zonder uitdrukkelijke toestemming een dergelijk object mag vervreemden.
2. de wet komt in de plaats van ondermeer de monumentenwet en de omgevingswet, maar de huidige bescherming van monumentale objecten blijft gelijk en heeft geen invloed op de wijze waarop Rijnland met haar erfgoed omgaat.
3. De erfgoedwet gaat niet over de archieven (daarvoor is de archiefwet van kracht).

5.4 Categorieën van onroerend erfgoed

Categorie 1: functioneel onroerend erfgoed

Objecten met een actuele waterstaatkundige functie (sluizen, duikers en bijvoorbeeld het gemaal Leeghwater). Rijnland onderhoudt deze objecten in verband met de taakuitoefening. Subsidie is daarom niet aan de orde.

Categorie 2: niet functioneel onroerend erfgoed

Objecten die géén waterstaatkundige functie meer hebben (bijvoorbeeld het gemaal Polder de Velsbroek). De objecten zijn nog in eigendom van Rijnland, maar streven is naar afstoting en ondertussen onderhouden. Subsidie is (nog) niet aan de orde, het object wordt op kosten van Rijnland beheerd.

Categorie 3: objecten die niet historische verbonden zijn met Rijnland, maar die wél water gerelateerd zijn.

Er kunnen objecten zijn waarvoor het acceptabel is dat Rijnland een bijdrage levert, zonder dat er een historische band mee is. Het is dan wel mogelijk om subsidie te verlenen omdat daar een maatschappelijk doel mee gediend is dat past bij de taakuitvoering van Rijnland. (bijvoorbeeld het Museumgemaal De Hooze Boezem of de Stelling van Amsterdam). Aanvragen van subsidie is mogelijk.

Categorie 4: niet functioneel onroerend erfgoed, niet (meer) in eigendom van Rijnland.

Objecten die zijn afstoten maar waaraan Rijnland (kan) bijdragen als dat noodzakelijk is om het behoud van het object te kunnen waarborgen.

5.5 Criteria voor het beoordelen van een subsidie aanvraag

Om de afweging voor het toekennen van een subsidie goed te kunnen maken, zijn criteria nodig. Deze criteria kunnen tevens gebruikt worden voor de afweging of een object tot de iconen van Rijnland moet behoren. Onderstaand zijn de criteria beschreven. Of dat ook tot een toekenning van subsidie zal leiden is afhankelijk van het doel van de

subsidie en het specifieke object. In algemene zin kan gesteld worden: hoe meer criteria aan de orde zijn, hoe waarschijnlijker de subsidieverlening is.

1. Maatschappelijke historische (meer)waarde. Te definiëren als intrinsieke waarde én maatschappelijke waarde (het zijn van museum of bezoekerscentrum met een educatief karakter), vanwege appreciatie en waardering voor de aanwezigheid op een bepaalde plaats (dorpsgezicht) of vanwege het aanzicht, gebruiksmogelijkheden etc.
2. Het zijn van monument (gemeentelijk, provinciaal of beschermd/rijksmonument). Het zijn van monumentwaardig object: komt wel in aanmerking voor aanwijzing, maar het is nog niet zover.
3. Notering, als het gaat om gemalen, op de lijst van door de Nederlandse Gemalen Stichting gewaardeerde gemalen.
4. Het zijn van bijzonder object: door uiterlijk, geschiedenis of om andere redenen.
5. Maatschappelijke, morele of financiële verantwoordelijkheid: Rijnland is of was eigenaar van een object en daar vloeit een bepaalde verantwoordelijkheid uit voort.

Bijlage 1. Budget 2016

Om te komen tot een realistische inschatting van het jaarlijks benodigde budget voor de subsidie aan iconen is een optelsom nodig van bestaande financiële verplichtingen en een schatting van de toekomstige uitgaven op basis van het aantal iconen en de eventueel gerechtvaardigde wensen van de subsidievragers.

Op basis van huidige jaarlijkse betalingen worden er nu aan drie iconen jaarlijkse subsidies betaald:

- Museumstoomgemaal Halfweg	€ 10.000,-
- Museumstoomgemaal Cruquius	€ 42.500,-
- Museumstoomgemaal De Hooze Boezem	€ 4.500,-

Voor één object is de volgende inschatting gemaakt:

- Gemaal Polder de Velsbroek	€ 5.000,- (voor beheer en onderhoud na de overdracht aan een beheerorganisatie).

Het totaal van de jaarlijkse subsidie aan deze iconen komt daarmee op dit moment (per 2016) op: **€ 62.000,-**.

In de programmabegroting van het Hoogheemraadschap van Rijnland wordt het jaarlijks via de exploitatie beschikbare bedrag voor 'erfgoedsubsidies' gereserveerd. In de begroting van 2016 staat daarvoor €78.000,- opgenomen. Dat is het totaalbedrag voor (subsidie) bijdragen aan zowel roerend als onroerend erfgoed.

Noot:

- Op basis van het nieuwe beleid is de lijst van iconen geen vaste lijst. Op basis van ambtelijke, bestuurlijke of maatschappelijke discussie kunnen er objecten bij komen en objecten afvallen. Het kan ook zijn dat de status van 'icoon' aan het betreffende onroerend erfgoed om goede redenen ontnomen wordt.
- Het vast stellen van nieuw subsidiebeleid kan de subsidieverwachtingen bij potentiële aanvragers aanwakken. Het is niet eenvoudig antwoord te geven op de vraag hoe groot de kans is op aanvullende verzoeken om subsidie. Het eventueel opstellen van een meerjaren prognose is heel lastig, omdat steeds meer financiële bronnen opdrogen en daarmee de kans groter wordt dat men zich zal wenden tot Rijnland. Deze ontwikkeling is nu niet te kwantificeren. Wij kunnen controle houden op de uitgaven door steeds op basis van de criteria uit het beleid te beslissen of nieuwe subsidieaanvragen wel of niet zullen gehonoreerd worden. Invloed uitoefenen op de stroom van aanvragen is lastig.

Bijlage 2. Inventarisatie van onroerend erfgoed per januari 2016

Onderstaand staat de huidige indeling in categorieën beschreven op basis van het beleid per januari 2016. Voor een volledig beeld staan hier ook enkele objecten genoemd die nog zullen worden afgestoten.

Categorie 1: functioneel onroerend erfgoed

Rijnland gebruikt en onderhoud deze waterstaatkundige objecten.

De kosten zitten in de exploitatiebegroting van Rijnland. Subsidie aanvragen zijn niet van toepassing.

Er zijn drie historische panden (e.e.a. op basis van VV-besluitvorming in 2006):

1. Polderhuis Hoofddorp. Ondergebracht in de SBG en verhuurd aan een bedrijf.
2. Gemeenlandshuis Leiden. Ondergebracht in de SBG. Het verhuurbare deel is verhuurd aan twee bedrijven en de woning aan een particulier. De historische benedenverdieping en de goudleerzaal zijn in gebruik door Rijnland.
3. Gemeenlandshuis Spaarndam. Hier is een herontwikkelingsplan vastgesteld, waarbij het behoud van het object en de nuttige bestemming van het complex uitgangspunten zijn.

Er zijn vier grote gemalen:

- Boezemgemaal Pijnacker Hordijk (Gouda). Rijksmonument.
- Boezemgemaal Spaarndam. Rijksmonument.
- Boezemgemaal Koning Willem Alexander (Katwijk). Rijksmonument.
- Gemaal Leeghwater. Rijksmonument.

Categorie 2: niet functioneel onroerend erfgoed

De lijn is om hier goed voor te zorgen totdat afstoting mogelijk is. Subsidie aanvragen zijn niet van toepassing. Toelichting: op 26 mei 2009 heeft het college van D&H besloten tot de inventarisatie en afstoting van onderstaand onroerend watererfgoed (reg.nr.09.14754).

Wel icoon:

- Gemaal Polder de Velserbroek. Provinciaal en gemeentelijk monument. Overdracht aan stichting niet doorgegaan. Nieuwe beheerpartij zoeken.
- Gemaal Stein. Afstoten op basis van D&H-besluitvorming 2007 en 2009.
- Lakermolen. Rijksmonument. Overdracht aan Rijnlandse Molenstichting wordt voorbereid.
- Hogeveense molen. Rijksmonument. Overdracht aan Rijnlandse molenstichting wordt voorbereid.
- Molen Steekt. Rijksmonument. Overdracht aan Rijnlandse Molenstichting wordt voorbereid.

Geen icoon:

- Gemaal De Volharding. Pittoresk, maar (nog) geen monument;
- Gemaal Neptunus. Afstoten op basis van D&H-besluitvorming 2007 en 2009;
- Gemaal Zuidzijderpolder;

Categorie 3: objecten die niet historische verbonden zijn met Rijnland, maar die wél water gerelateerd zijn.

Er kunnen objecten zijn waarvoor het acceptabel is dat Rijnland een bijdrage levert, zonder dat er een historische band mee is. Het is dan wel mogelijk om subsidie te verlenen omdat daar een maatschappelijk doel mee gediend is dat past bij de taakuitvoering van Rijnland. Momenteel geldt dat voor één object.

- Museumgemaal De Hooge Boezem. Geen eigendom van Rijnland. Wel belangrijk voor Rijnland voor het geven van educatie en voorlichting over gemalen en de waterbeheersing in Rijnlands gebied, (met name aan jongeren) in de omgeving van Gouda.

Categorie 4: niet functioneel onroerend erfgoed, niet (meer) in eigendom van Rijnland

Objecten die zijn afstoten maar waaraan Rijnland (kan) bijdragen als dat noodzakelijk is om de continuïteit te kunnen waarborgen.

- Museumstoomgemaal Halfweg. Niet functioneel, wel werkend: stoom. Rijksmonument. Voormalig boezemgemaal. Vervangen door nieuw boezemgemaal op andere plaats met dezelfde naam. Nu eigendom van Stichting Stoomgemaal Halfweg. Jaarlijkse subsidiebijdrage Rijnland is € 10.000,-.
- Museumgemaal Cruquius. Niet functioneel, wel werkend: hydraulisch. Rijksmonument. Voormalig poldergemaal. Eigendom van Vereniging Hendrick de Keyser. Jaarlijkse subsidiebijdrage van Rijnland is € 42.500,- voor beheer en de huurkosten die de Cruquius betaalt aan Hendrick de Keyser.
- Gemaal Lynden. Rijksmonument. Overgedragen aan de Stichting Boei. Is nu restaurant in gevestigd. Geen bijdrage van Rijnland nodig omdat het object zelf inkomsten (huur) kan genereren.
- Gemalen De Antagonist (rijksmonument) en De Vereeniging (gemeentelijk monument). Deze gemalen zijn overgedragen aan de STIBOM (Stichting Behoud Oude Motorgemalen Leidschendam-Voorburg). Hier wordt geen subsidiebijdrage verleend. Of dat op lange termijn ook houdbaar is, blijft onzeker omdat de stichting afhankelijk is van giften en subsidies.
- Gemaal Kromme Aar. Was categorie 2, Inmiddels af gestoten. Nu categorie 4. Hier wordt geen subsidiebijdrage verleend.

Bijlage 3. Overzicht iconen per januari 2016

- Gemeenlandshuis Leiden. _____
- Gemeenlandshuis Spaarndam.
- Polderhuis Hoofddorp.
- Boezemgemaal Pijnacker Hordijk (Gouda).
- Boezemgemaal Spaarndam.
- Boezemgemaal Koning Willem Alexander (Katwijk). _____
- Gemaal Leeghwater.
- Gemaal Polder de Velserbroek.
- Gemaal Stein.
- Lakermolen. _____
- Hogeveense molen.
- Molen De Steekt.
- Museumstoomgemaal Halfweg. _____
- Museumgemaal Cruquius.
- Gemaal Lynden.
- Gemaal De Antagonist. _____
- Gemaal De Vereeniging.
- Gemaal Kromme Aar.

- Alle 46 molens die zijn overgedragen aan de Rijnlandse Molenstichting.

